

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

ВИТЯГ З РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

09.06.2026 № 70/102-р/к

м. Харків

Справа № 5/03-90-25

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (ідентифікаційний код юридичної особи 04057942) рішенням від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» надав КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «СПЕЦКОМБІНАТ» виключне право на виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста.

За результатами розгляду справи № 5/03-90-25 такі дії ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 3 статті 50 та абзацом сьомим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, що стосуються надання окремому суб'єкту господарювання переваг, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів, що може призвести до усунення конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, в частині послуг з копання могили.

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ зобов'язано припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), розглянувши матеріали справи № 5/03-90-25 про порушення ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 3 статті 50 та абзацом сьомим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та подання з попередніми висновками у справі № 5/03-90-25 Відділу досліджень і розслідувань в Сумській області від 14.05.2026 № 70-03/320-П,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) Східним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі - Відділення) на виконання доручення Антимонопольного комітету України від 08.01.2025 № 13-01/6 (вх. Відділення № 70-01/10К від 08.01.2025) щодо здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері ритуальних послуг, ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ направлено вимогу про надання інформації від 28.01.2025 № 70-02/461е.

- (2) ДЕПАРТАМЕНТОМ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ надано відповідь листом від 27.02.2025 № 427/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/728 від 27.02.2025).
- (3) Відділенням направлено ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ вимогу про надання інформації від 28.03.2025 № 70-02/2055е.
- (4) АРХІВНИМ ВІДДІЛОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ надано відповідь листом від 18.04.2025 № 703 2889/03.02-07 (вх. Відділення № 70-01/1463 від 18.04.2025).
- (5) Працівниками Відділу досліджень і розслідувань в Сумській області складено акт фіксації від 08.05.2025 № 08/05-01.
- (6) Відділенням направлено ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ вимогу про надання інформації від 19.05.2025 № 70-02/3039е.
- (7) ДЕПАРТАМЕНТОМ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ надано відповідь листом від 30.05.2025 № 2020/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/2084 від 30.05.2025).
- (8) Відділенням направлено КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ КОМБІНАТ» вимогу про надання інформації від 19.05.2025 № 70-02/3040е.
- (9) КОМУНАЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ КОМБІНАТ» надано відповідь листом від 02.06.2025 № 01-04/282 (вх. Відділення № 70-01/2114 від 03.06.2025).
- (10) Відділенням направлено ГОЛОВНОМУ УПРАВЛІННЮ СТАТИСТИКИ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ запит про надання інформації від 23.05.2025 № 70-02/3188е.
- (11) ГОЛОВНИМ УПРАВЛІННЯМ СТАТИСТИКИ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ надано відповідь листом від 29.05.2025 № 02.3-18/576-25 (вх. Відділення № 70-01/2059 від 29.05.2025).
- (12) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 29.05.2025 № 70/107-рп/к розпочато розгляд справи № 5/03-90-25 за ознаками вчинення ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 3 статті 50 та абзацом сьомим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, що стосуються надання окремому суб'єкту господарювання переваг, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів, що може призвести до усунення конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, в частині послуг з копання могили.
- (13) Листом від 29.05.2025 № 70-02/3287е ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ надіслано копію розпорядження від 29.05.2025 № 70/107-рп/к, який відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення, виплату поштового переказу (ф. 119) за номером 0601152626391 вручено представнику за довіреністю 04.06.2025.
- (14) Відділенням направлено ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ вимогу про надання інформації від 10.02.2026 № 70-02/844е.
- (15) ДЕПАРТАМЕНТОМ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ надано відповідь листом від 23.02.2026 № 590/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/745 від 24.02.2026).
- (16) Відділенням направлено КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ КОМБІНАТ» вимогу про надання інформації від 15.04.2026 № 70-01/2786е.

- (17) КОМУНАЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ КОМБІНАТ» надано відповідь листом від 29.04.2026 № 01-04/241 (вх. Відділення № 70-01/1946 від 01.05.2026).
- (18) Відділенням листом від 15.05.2026 № 70-02/3589є ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ надіслано копію подання з попередніми висновками у Справі (далі - Подання), який відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення за R067173483195 вручений 21.05.2026 представнику за довіреністю.
- (19) Відділенням листом від 29.05.2026 № 70-02/4042є проінформовано ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ про дату, час та місце засідання адміністративної колегії Відділення щодо результатів розгляду Справи.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (20) Відповідно до інформації, розміщеної в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб–підприємців та громадських формувань (далі - ЄДР), ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ є юридичною особою; організаційно-правова форма юридичної особи: орган місцевого самоврядування; ідентифікаційний код юридичної особи *інформація, доступ до якої обмежено*; місцезнаходження: *інформація, доступ до якої обмежено*.
- (21) Видом діяльності ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ є *інформація, доступ до якої обмежено*.
- (22) Відповідно до частини другої статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
- (23) Відповідно до статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ входить до системи місцевого самоврядування.
- (24) Згідно із статтею 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади – також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.
- (25) Згідно з частиною першою статті 52 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради може розглядати і вирішувати питання, віднесені цим Законом до відання виконавчих органів ради.
- (26) Частиною другою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що, зокрема, органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (27) Отже, реалізація ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ покладених на нього повноважень має здійснюватися з дотриманням вимог чинного законодавства, у тому числі Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (28) Згідно з частиною другою статті 19 Конституції України та частиною третьою статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.
- (29) За положеннями частини другої статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
- (30) Відносини, що виникають у сфері ритуальних послуг регулюються, зокрема:
- положеннями Закону України «Про поховання та похоронну справу», який визначає загальні правові засади здійснення в Україні діяльності з поховання померлих, регулює відносини, що виникають після смерті (загибелі) особи, щодо проведення процедури поховання, а також встановлює гарантії належного ставлення до тіла (останків, праху) померлого та збереження місця поховання;
  - Типовим положенням про ритуальну службу в Україні, затвердженим наказом Державного комітету України з питань житлово – комунального господарства України від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно – правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709 (далі – Типове положення про ритуальну службу в Україні).
  - Порядком утримання кладовищ та інших місць поховань, затвердженим наказом Державного комітету України з питань житлово – комунального господарства України від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно – правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709 (далі - Порядок утримання кладовищ та інших місць поховань);
  - Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, затвердженим наказом Державного комітету України з питань житлово – комунального господарства України від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно – правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1111/9710 (далі - Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг);
  - Необхідним мінімальним переліком вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення, затвердженим наказом Державного комітету України з питань житлово – комунального господарства України від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно – правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1112/9711 (далі - Необхідний мінімальний перелік вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення) .
- (31) Відповідно до статті 1 Закону України «Про поховання та похоронну справу» *поховання* - діяльність відповідних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у межах повноважень, визначених цим Законом, а також суб'єктів господарювання, спрямована на:

- забезпечення належного ставлення до тіла (останків, праху) померлого (далі - тіла);
  - забезпечення права громадян на захоронення їхнього тіла відповідно до їх волевиявлення, якщо таке є;
  - створення та експлуатацію об'єктів, призначених для поховання, утримання і збереження місць поховань;
  - організацію і проведення поховань померлих та/або загиблих (далі - померлих);
  - надання ритуальних послуг, реалізацію предметів ритуальної належності.
- (32) Згідно зі статтею 2 Закону України «Про поховання та похоронну справу» *місце поховання* - кладовище, крематорій, колумбарій або інша будівля чи споруда, призначена для організації поховання померлих.
- (33) Відповідно до частини першої статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу», організація діяльності в галузі поховання померлих здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, іншими центральними органами виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та їх виконавчими органами.
- (34) У відповідності до частини п'ятої статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу» органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи в межах своєї компетенції, в тому числі, вирішують відповідно до закону питання про відведення земельних ділянок для організації місць поховання.
- (35) Відповідно до частини шостої статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу» для організації (утворення), будівництва, утримання в належному стані та охорони місць поховання сільські, селищні, міські ради можуть створювати спеціалізовані комунальні підприємства.
- (36) Згідно з пунктом 1.1 глави 1 Порядку утримання кладовищ та інших місць поховань для розміщення місця поховання спеціалізованому комунальному підприємству, установі, організації в постійне користування відповідно до вимог земельного законодавства та гігієнічних вимог щодо облаштування і утримання кладовищ у населених пунктах України (ДСанПіН 2.2.2.028.99) надається земельна ділянка. Наявність місця поховання передбачається проектом планування та забудови населеного пункту з урахуванням подальшого розширення його території.
- (37) Крім того, згідно з частиною п'ятою статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу» органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи в межах своєї компетенції, зокрема, створюють ритуальні служби.
- (38) У відповідності до частини першої статті 9 Закону України «Про поховання та похоронну справу» *ритуальні служби* - спеціалізовані комунальні підприємства, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом, з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, передбаченим пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону.
- (39) Згідно з частиною першою статті 10 Закону України «Про поховання та похоронну справу» надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності.

- (40) За положеннями частин першої та другої статті 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу» особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг. Ритуальні послуги надаються за плату згідно з договором-замовленням, крім випадків, передбачених законом.
- (41) У відповідності до пункту 4 Необхідного мінімального переліку вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг здійснюється ритуальними службами або за договором про надання ритуальних послуг суб'єктами господарювання інших форм власності.
- (42) До Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, належать:
1. Оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання.
  2. Оформлення свідоцтва про поховання.
  3. Копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).
  4. Монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації підпоховання в існуючу могилу.
  5. Кремація тіл померлих.
  6. Поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю.
  7. Зберігання урн з прахом померлих у крематорії.
  8. Організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України.
  9. Запаювання оцинкованої труни.
  10. Замощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.
- (43) Відповідно до пункту 5 Необхідного мінімального переліку вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення ритуальні послуги надаються за плату згідно з цінами, що діють на момент оформлення договору-замовлення про їх надання.
- (44) За положеннями абзаців першого та другого пункту 8 Необхідного мінімального переліку вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення замовник має право вибрати виконавця послуг серед суб'єктів господарювання, які уклали договори про надання ритуальних послуг. Інформація про виконавців послуг доводиться до відома замовника до моменту укладання договору-замовлення.
- (45) Отже, законодавство, що регулює сферу надання ритуальних послуг, не передбачає для суб'єктів господарювання - учасників ринку ритуальних послуг встановлення заборон щодо надання певного виду ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, зокрема послуг з копання могили, та надання виключних прав суб'єкту господарювання або групі суб'єктів господарювання для надання зазначених послуг.

4. ОПИС РИНКУ РИТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ

- (46) До Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг належить послуга з копання могили.
- (47) Зазначена послуга може надаватись як КОМУНАЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ КОМБІНАТ» (далі – КП «СПЕЦКОМБІНАТ»), яке рішенням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 26.01.2005 № 1068-МР визначено ритуальною службою в місті Суми, так і іншими суб'єктами господарювання, які уклали з ним відповідні договори про надання ритуальних послуг.
- (48) Отже, **товарними межами** ринку є надання ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, в частині послуг з копання могили.
- (49) Відповідно до інформації, наданої ДЕПАРТАМЕНТОМ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листами від 27.02.2025 № 427/05.01-18 (вх. № 70-01/728 від 27.02.2025) та від 23.02.2026 № 590/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/745 від 24.02.2026), протягом 2022-2025 на території Сумської міської територіальної громади діючими були 38 кладовищ, з них 1 відкрите, 12 частково закритих, 25 кладовищ старостинських округів.
- (50) Протягом 2022 – 2025 років та січня 2026 року КП «СПЕЦКОМБІНАТ» здійснювало утримання та поточний ремонт кладовищ, розташованих на території міста Суми згідно з рішенням сесії СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 09.08.2023 № 3991-МР «Про внесення змін до рішення Сумської міської ради від 28 листопада 2007 року № 973-МР «Про Порядок утримання кладовищ та функціонування місць поховань в місті Суми» (зі змінами)», старостинських округів Сумської міської територіальної громади згідно з рішенням сесії СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 31.08.2022 № 3068-МР «Про надання Комунальному підприємству «Спеціалізований комбінат» в постійне користування земельних ділянок під розміщеними кладовищами, розташованими на території Сумської міської територіальної громади (Піщанський, Битицький, Великочернечинський, Стецьківський старостинські округи)» та відповідно до укладених договорів.
- (51) Отже, **територіальними (географічними) межами** ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, в частині послуг з копання могили є територія Сумської міської територіальної громади.
- (52) **Часовими межами** ринку ритуальних послуг визначено період 2022 – 2025 років та січень-квітень 2026 року.
- (53) **Споживачами** ритуальних послуг є родичі померлих померлого (особи, які зобов'язались поховати померлого), що здійснюють поховання з урахуванням волевиявлення померлого, вираженого особою при житті, а за його відсутності - з урахуванням побажань родичів; користувачі місця поховання (місця родинного поховання) в межах Сумської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, утримання та поточний ремонт яких здійснювало КП «СПЕЦКОМБІНАТ».
- (54) Згідно з Типовим положенням про ритуальну службу в Україні ритуальна служба забезпечує укладання договорів про надання ритуальних послуг із суб'єктами господарювання.
- (55) Відповідно до інформації, наданої КП «СПЕЦКОМБІНАТ» листами від 18.04.2025 № 01-04/187 (вх. № 70-01/1459 від 18.04.2025) та від 29.04.2026 № 01-04/241 (вх. Відділення № 70-01/1946 від 01.05.2026) протягом 2022-2025 років та січня - квітня 2026 року даним комунальним підприємством укладались договори про надання ритуальних послуг із суб'єктами господарювання, які бажали працювати на ринку

ритуальних послуг в межах Сумської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, утримання та поточний ремонт яких здійснювало КП «СПЕЦКОМБІНАТ».

(56) Зокрема, КП «СПЕЦКОМБІНАТ» укладено договори з суб'єктами господарювання про надання ритуальних послуг, а саме:

які діяли протягом 2022 року:

- від 15.09.2020 № 12 з ФІЗИЧНОЮ ОСОБОЮ-ПІДПРИЄМЦЕМ КІБІК ОЛЕКСАНДРОМ ОЛЕКСАНДРОВИЧЕМ (реєстраційний номер облікової картки платника податків – *інформація, доступ до якої обмежено*, далі – ФОП КІБІК О.О.) з терміном дії з 15.09.2020 до 15.09.2023;
- від 02.07.2021 № 16 з ФІЗИЧНОЮ ОСОБОЮ-ПІДПРИЄМЦЕМ САВЕНКО НАТАЛІЄЮ ВІКТОРІВНОЮ (реєстраційний номер облікової картки платника податків – *інформація, доступ до якої обмежено*, далі – ФОП САВЕНКО Н.В.) з терміном дії до 31.12.2022;
- від 13.12.2021 № 17 з ФІЗИЧНОЮ ОСОБОЮ-ПІДПРИЄМЦЕМ ТЕРСКИХ НЕЛЕЮ ІВАНІВНОЮ (реєстраційний номер облікової картки платника податків – *інформація, доступ до якої обмежено*, далі – ФОП ТЕРСКИХ Н.І.) з терміном дії з 04.01.2022 до 31.12.2024;
- від 13.12.2021 № 18 з ПРИВАТНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «ЛОРД» (ідентифікаційний код юридичної особи *інформація, доступ до якої обмежено*, далі – ПП «ЛОРД») з терміном дії з 04.01.2022 до 31.12.2024;
- від 10.01.2022 № 1 з ФІЗИЧНОЮ ОСОБОЮ-ПІДПРИЄМЦЕМ ЛИТВИН ТЕТЯНОЮ МИКОЛАЇВНОЮ (реєстраційний номер облікової картки платника податків – *інформація, доступ до якої обмежено*, далі – ФОП ЛИТВИН Т.М.) з терміном дії з 10.01.2022 до 31.12.2022;
- від 10.01.2022 № 2 з ФІЗИЧНОЮ ОСОБОЮ-ПІДПРИЄМЦЕМ РУМЯНЦЕВИМ ВОЛОДИМИРОМ ОЛЕКСАНДРОВИЧЕМ (реєстраційний номер облікової картки платника податків – *інформація, доступ до якої обмежено*, далі – ФОП РУМЯНЦЕВ В.О.) з терміном дії з 10.01.2022 до 31.12.2022;

які діяли протягом 2023 року:

- від 27.12.2022 № 1 з ФОП ЛИТВИН Т.М. з терміном дії з 02.01.2023 до 31.12.2023;
- від 10.01.2023 № 2 з ФОП САВЕНКО Н.В. з терміном дії з 10.01.2023 до 31.12.2023;
- від 23.06.2023 № 16 з ФІЗИЧНОЮ ОСОБОЮ-ПІДПРИЄМЦЕМ ВТЮРІНИМ ДЕНИСОМ МИКОЛАЙОВИЧЕМ (реєстраційний номер облікової картки платника податків – *інформація, доступ до якої обмежено*, далі – ФОП ВТЮРІН Д.М.) з терміном дії до 23.06.2024;

які діяли протягом 2024 року:

- від 27.12.2023 № 1/24 з ФОП ЛИТВИН Т.М. з терміном дії з 02.01.2024 до 31.12.2024;
- від 29.12.2023 № 2/24 з ФОП САВЕНКО Н.В. з терміном дії з 02.01.2024 до 31.12.2024;
- від 26.02.2024 № 3 з ФОП КІБІК О.О. з терміном дії з 26.02.2024 до 31.12.2024;

які діяли протягом 2025 року:

- від 30.12.2024 № 1 з ФОП ТЕРСКИХ Н.І. з терміном дії з 02.01.2025 до 31.12.2025;
- від 30.12.2024 № 2 з ПП «ЛОРД» з терміном дії з 02.01.2025 до 31.12.2025;

- від 30.12.2024 № 3 з ФОП ЛИТВИН Т.М. з терміном дії з 02.01.2025 до 31.12.2025; які діяли протягом січня – квітня 2026 року;
  - від 30.12.2025 № 1/26 з ПП «ЛОРД» з терміном дії з 01.01.2026 до 31.12.2026;
  - від 30.12.2025 № 2/26 з ФОП ТЕРСКИХ Н.І. з терміном дії з 01.01.2026 до 31.12.2026;
  - від 30.12.2025 № 3/26 з ФОП РУМЯНЦЕВИМ В.О. з терміном дії з 07.01.2026 до 31.12.2026.
- (57) Відповідно до інформації, наданої ДЕПАРТАМЕНТОМ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 27.02.2025 № 427/05.01-18 (вх. № 70-01/728 від 27.02.2025), тарифи на ритуальні послуги, що надаються вищезазначеними суб'єктами господарювання, встановлені:
- рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 01.12.2009 № 676 «Про тарифи на ритуальні послуги приватного підприємства «Лорд»;
  - рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 01.12.2009 № 677 «Про тарифи на ритуальні послуги приватного підприємства Терських Н.І.»;
  - рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 13.08.2019 № 461 «Про тариф (ціну) на ритуальну послугу ФОП Литвин Т.М.»;
  - рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 13.08.2019 № 462 «Про тариф (ціну) на ритуальну послугу ФОП Румянцев В.О.»;
  - рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 13.08.2019 № 463 «Про тарифи на ритуальні послуги комунального підприємства «Спеціалізований комбінат»;
  - рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 28.07.2020 № 376 «Про тариф (ціну) на ритуальну послугу ФОП Кібік О.О.»;
  - рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 31.08.2021 № 461 «Про тариф (ціну) на ритуальну послугу ФОП Савенко Н.В.»;
  - розпорядженням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ від 26.11.2024 № 475 «Про встановлення Комунальному підприємству «Спеціалізований комбінат» тарифів на ритуальні послуги».
- (58) При цьому, ФОП ЛИТВИН Т.М., ФОП РУМЯНЦЕВУ В.О., ФОП КІБІК О.О., ФОП САВЕНКО Н.В. відповідними рішеннями встановлено тариф на ритуальну послугу «Оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання».
- (59) ФОП ТЕРСКИХ Н.І. та ПП «ЛОРД» відповідними рішеннями встановлено тарифи на такі послуги: копання та засипання могили дорослої в літній період ручним способом, монтаж та демонтаж намогильної споруди в літній період при організації підпоховання в існуючу могилу, запаювання оцинкованої труни, копання та засипання могили дорослої в зимовий період ручним способом, оформлення договору – замовлення на організацію та проведення поховання.
- (60) КП «СПЕЦКОМБІНАТ» рішенням ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 13.08.2019 № 463 та розпорядженням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ від 26.11.2024 № 475 встановлювалися тарифи на такі послуги: оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання; оформлення свідоцтва про поховання; копання та засипання могили ручним способом; поховання урни з прахом померлих у землю; демонтаж намогильної споруди при організації підпоховання в існуючу могилу.

- (61) За інформацією КП «СПЕЦКОМБІНАТ», наданою листами від 18.04.2025 № 01-04/187 (вх. Відділення № 70-01/1459 від 18.04.2025) та від 29.04.2026 № 01-04/241 (вх. Відділення № 70-01/1946 від 01.05.2026), кількість послуг копання та засипання могили ручним способом склала: у 2022 році – 3 210 одиниць, у 2023 році – 3 007 одиниць, у 2024 році – 3 302 одиниць, у 2025 році – 1760 одиниць, у січні – березні 2026 – 1006 одиниць.
- (62) З огляду на зазначене, враховуючи, що КП «СПЕЦКОМБІНАТ» протягом 2022 – 2025 років та січня – квітня 2026 року надавало ритуальні послуги, **конкурентами** комунального підприємства на ринку ритуальних послуг у зазначений період були вищезазначені суб'єкти господарювання, які уклали з ним договори та, відповідно, надавали ритуальні послуги в межах Сумської міської територіальної громади, де розташовані кладовища, утримання та поточний ремонт яких здійснювало КП «СПЕЦКОМБІНАТ».
- (63) Відповідно до Типового положення про ритуальну службу в Україні суб'єкт господарювання, що виявив бажання працювати на ринку ритуальних послуг, має подати до територіальної ритуальної служби відповідну заяву щодо укладення договору про надання ритуальних послуг з засвідченими копіями відповідних документів.
- (64) Надання ритуальних послуг може здійснюватися безпосередньо ритуальною службою або суб'єктами господарювання інших форм власності, які уклали договори з ритуальною службою щодо надання цих послуг.
- (65) Тобто, суб'єкти господарювання мають право здійснювати господарську діяльність на ринку ритуальних послуг лише за наявності укладеного договору із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.
- (66) Таким чином, **адміністративними бар'єрами** вступу на ринок ритуальних послуг є укладення договору про надання ритуальних послуг з ритуальною службою, а також встановлення вартості ритуальних послуг органами місцевого самоврядування.
- (67) **Економічними бар'єрами** є наявність у виконавців ритуальних послуг матеріально-технічної бази, персоналу, що володіє відповідними знаннями у сфері поховання.

5. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (68) Відповідно до інформації, наданої ДЕПАРТАМЕНТОМ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 27.02.2025 № 427/05.01-18 (вх. № 70-01/728 від 27.02.2025), рішенням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 26.01.2005 № 1068-МР ритуальною службою, що здійснює організацію поховання померлих та надання ритуальних послуг у відповідності до Типового положення про ритуальну службу в Україні та забезпечує утримання та експлуатацію кладовищ Сумської міської територіальної громади, визначено КП «СПЕЦКОМБІНАТ».
- (69) Відповідно до пункту 2.1. Статуту КП «СПЕЦКОМБІНАТ» в новій редакції, затвердженій рішенням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ «Про внесення змін до Статуту комунального підприємства «Спеціалізований комбінат», (нова редакція) затвердженого рішенням Сумської міської ради від 28 вересня 2016 року № 1131-МР «Про внесення змін до Статуту комунального підприємства «Спеціалізований комбінат» затвердженого рішенням Сумської міської ради від 25.05.2004 р. № 818-МР (зі змінами)», метою діяльності підприємства є задоволення потреб територіальної громади м. Суми у виконанні робіт та наданні ритуальних та інших послуг, передбачених Статутом, і забезпечення на підставі одержаного прибутку соціальних та економічних інтересів засновника (СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ).

- (70) Порядок надання ритуальної послуги суб'єктами господарювання в м. Суми врегульовано рішенням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 28.11.2007 № 973-МР «Про Порядок утримання кладовищ та функціонування місць поховань в місті Суми».
- (71) Відповідно до пункту 1.1. Порядку утримання кладовищ та функціонування місць поховань в місті Суми, затвердженого рішенням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 28.11.2007 № 973-МР, ритуальна служба в м. Суми відповідно до Закону України «Про поховання та похоронну справу» це - КП «СПЕЦКОМБІНАТ», що створено СУМСЬКОЮ МІСЬКОЮ РАДОЮ в порядку, встановленому Законом, та діє на підставі Статуту підприємства, рішення СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ № 1068 - МР від 26.01.2005. Надання ритуальних послуг згідно з мінімальним переліком послуг по демонтажу, монтажу намогильних споруд, облаштуванню могил покладено на міську ритуальну службу КП «СПЕЦКОМБІНАТ» та суб'єктів господарювання, незалежно від форм власності, які виявили бажання працювати на даному ринку та уклали договори про надання ритуальних послуг з КП «СПЕЦКОМБІНАТ» згідно з чинним законодавством.
- (72) Згідно з пунктом 1.2. Порядку утримання кладовищ та функціонування місць поховань в місті Суми, затвердженого рішенням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 28.11.2007 № 973-МР, міські кладовища є комунальною власністю і перебувають у господарському віданні КП «СПЕЦКОМБІНАТ».
- (73) Рішенням СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 21.10.2020 № 7586-МР «Про включення територій територіальних громад (населених пунктів) до складу території Сумської міської територіальної громади» земельні ділянки кладовищ Піщанського, Битицького, Великочернечинського та Стецьківського старостинських округів загальною площею 24,14 га, були приєднані до Сумської міської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми.
- (74) Згідно з рішенням сесії СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 31.08.2022 № 3068-МР КП «СПЕЦКОМБІНАТ» надано в постійне користування земельні ділянки під розміщеними кладовищами, розташованими на території Сумської міської територіальної громади (Піщанський, Битицький, Великочернечинський, Стецьківський старостинські округи).
- (75) Відтак у відповідності до інформації, наданої ДЕПАРТАМЕНТОМ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листами від 27.02.2025 № 427/05.01-18 (вх. № 70-01/728 від 27.02.2025) та від 23.02.2026 № 590/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/745 від 24.02.2026), КП «СПЕЦКОМБІНАТ» протягом 2022-2025 років здійснювало утримання та поточний ремонт кладовищ, розташованих в місті Суми та старостинських округів Сумської міської територіальної громади.
- (76) Разом з тим, рішенням від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» (далі – Рішення № 636) ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ **тимчасово до закінчення повного обстеження територій кладовищ міста** на предмет наявності вибухонебезпечних предметів надав спеціалізованим бригадам ритуальної служби КП «СПЕЦКОМБІНАТ» виключне право на виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста (пункт 1 Рішення № 636). При цьому відповідно до пункту 2 Рішення № 636 Управлінню житлової політики, комунального господарства та благоустрою та директору КП «СПЕЦКОМБІНАТ» необхідно було здійснити комплекс заходів по обстеженню кладовищ на предмет наявності вибухонебезпечних предметів у встановленому порядку.
- (77) Підставою для прийняття Рішення № 636, як зазначено в преамбулі, було звернення директора КП «СПЕЦКОМБІНАТ» щодо неможливості укладення договорів з

суб'єктами господарювання на виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста та з урахуванням висновків комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій про необхідність обстеження кладовищ на предмет наявності вибухонебезпечних предметів.

- (78) Відділенням було направлено ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ вимогу від 19.05.2025 № 70-02/3039е про надання інформації, зокрема, чи розглядалися на комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій після прийняття Рішення від 25.12.2007 № 636 повторно питання щодо результатів обстеження кладовищ на предмет наявності вибухонебезпечних предметів.
- (79) Листом від 30.05.2025 № 2020/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/2084 від 30.05.2025), наданим на вимогу про надання інформації від 19.05.2025 № 70-02/3039е, ДЕПАРТАМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ повідомив, що комісією з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій протягом 2008, 2009 років повторно розглядалося питання про тимчасове обмеження поховань померлих на кладовищах міста Суми. Разом з тим у період з 2011-2025 років комісією з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій питання щодо результатів обстеження кладовищ на предмет наявності вибухонебезпечних предметів не розглядалися.
- (80) За інформацією КП «СПЕЦКОМБІНАТ», наданою листом від 02.06.2025 № 01-04/282 (вх. Відділення № 70-01/2114 від 03.06.2025), *«Обстеження територій кладовищ розташованих у м.Суми, а саме: на Ново-Центральному Баранівському кладовищі, на Баранівському (старому) кладовищі та кладовищі в районі 40-ї підстанції, згідно до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради № 636 від 25.12.2007. «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» проводились неодноразово з залученням Сумського МВ ГУ МВС України та Роменського аварійно-рятувального загону міжрегіонального центру швидкого реагування МНС України, з метою забезпечення безпеки та мінімізації надзвичайних ситуацій, які можуть виникнути при проведенні відповідних робіт. Станом на травень 2008 року вже було обстежено 10 гектарів територій Ново-Центрального Баранівського кладовища.*

...

Обстеження територій кладовищ на предмет виявлення вибухонебезпечних предметів проводилось за рахунок бюджетних коштів на підставі договорів укладених з Управлінням житлової політики, комунального господарства та благоустрою» (мовою оригіналу).

- (81) Як зазначає ДЕПАРТАМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ в листі від 23.02.2026 № 590/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/745 від 24.02.2026):

«Щодо того, що КП «Спецкомбінат» СМР протягом тривалого часу не проводить обстеження встановленні рішенням Виконавчого комітету Сумської міської ради від 25.12.2007 № 636, повідомляємо, що комунальні підприємства, засновником яких є міська рада, відповідно до законодавства України є окремими юридичними особами, що здійснюють господарську діяльність самостійно, мають самостійний баланс, рахунки та ведуть окремий бухгалтерський облік. Тому порушене в запиті питання безпосередньо стосується лише господарської діяльності КП «Спецкомбінат» СМР.

...

Управління житлової політики, комунального господарства та благоустрою Сумської міської ради було реорганізовано в 2013 році. Копії договорів, укладених з Управлінням житлової політики, комунального господарства та благоустрою Сумської міської ради

щодо обстеження територій кладовищ на предмет виявлення вибухонебезпечних предметів у Департаменті інфраструктури міста Сумської міської ради відсутні» (мовою оригіналу).

- (82) Отже, виходячи з зазначеного, Управлінням житлової політики, комунального господарства та благоустрою та КП «СПЕЦКОМБІНАТ» в 2008-2009 роках здійснювалися заходи по проведенню обстеження територій кладовищ міста, відбувалися засідання комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій з розгляду питань, пов'язаних обстеженню кладовищ на предмет наявності вибухонебезпечних предметів. Разом тим, у період з 2011-2025 років комісією з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій питання щодо результатів обстеження кладовищ на предмет наявності вибухонебезпечних предметів не розглядалися, але при цьому на підставі Рішення № 636 право на виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста мало лише КП «СПЕЦКОМБІНАТ».
- (83) На вимогу в.о. голови Відділення від 28.03.2025 № 70-02/2055е АРХІВНИЙ ВІДДІЛ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 18.04.205 № 703 2889/03.02-07 (вх. Відділення № 70-01/1463 від 18.04.2025) надав копію Рішення № 636 та лист ДЕПАРТАМЕНТА ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ від 18.04.2025 № 1370/05.01-18, в якому останній повідомив, що запитувана інформація стосовно пояснень з посиланням на нормативно – правові акти щодо підстав прийняття та продовження дії Рішення № 636 відсутня.
- (84) Слід зазначити, що на сайті СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ за посиланням <https://smr.gov.ua/uk/dovidka/ritualni-poslugi/293-ritualna-sluzhba-kp-spetskombinat.html> зазначено, що *«Копка могил власними силами замовників та іншими суб'єктами господарювання на кладовищах міста забороняється, відповідно до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 25.12.2007 № 636»* (мовою оригіналу).
- (85) На вимогу голови Відділення від 10.02.2026 № 70-02/844е щодо надання пояснень з посиланням на нормативно-правові акти підстав щодо заборони іншим суб'єктам господарювання, які надають ритуальні послуги, окрім КП «СПЕЦКОМБІНАТ», здійснювати роботи з копання могили, ДЕПАРТАМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 23.02.2026 № 590/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/745 від 24.02.2026) навів положення нормативно-правових актів, якими, зокрема визначено порядок укладання договору про ритуальні послуги, та повідомив наступне:

«Відповідно до ст. 9 Закону України «Про поховання та похоронну справу», рішення Сумської міської ради від 25.05.2009 (№ 818-МР) у м. Суми в порядку, визначеному законодавством України, створено госпрозрахункове комунальне підприємство «Спеціалізований комбінат», яке з 26.01.2005 (рішення Сумської міської ради № 1068-МР) визнано ритуальною службою в місті, якій підпорядковано спеціальну службу по підбору та транспортуванню померлих в морг.

Рішенням Сумської міської ради № 7586-МР від 21.10.2020 р. земельні ділянки кладовищ Піщанського, Битицького, Великочернечинського та Стецьківського старостинських округів загальною площею 24,14 га, були приєднані до Сумської міської територіальної громади з адміністративним центром у м. Суми. Рішенням Сумської міської ради № 3068-МР від 31.08.2022 року земельні ділянки під розміщення 25 кладовищ були передані КП «Спецкомбінат» в постійне користування.

Відповідно до рішення Сумської міської ради від 28.11.2007 № 973-МР «Про Порядок утримання кладовищ та функціонування місць поховань в місті Суми» (зі змінами), міські кладовища є комунальною власністю і перебувають у господарському віданні комунального підприємства «Спецкомбінат». Земельні ділянки на яких розміщені міські

кладовища передано в постійне користування комунальному підприємства «Спецкомбінат».

Станом на дату надання цієї відповіді до Департаменту інфраструктури міста Сумської міської ради, інформація про наявну заборону з копання могил у суб'єктах господарювання, які надають ритуальні послуги, окрім КП «Спецкомбінат» СМР відсутня» (мовою оригіналу).

- (86) На вимогу голови Відділення від 10.02.2026 № 70-02/844є щодо надання чому в одних і тих же умовах (наявності/відсутності вибухонебезпечних предметів) працівники КП «СПЕЦКОМБІНАТ» могли здійснювати роботи з копання могил, а працівники інших суб'єктів господарювання ні, ДЕПАРТАМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 23.02.2026 № 590/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/745 від 24.02.2026) повідомив наступне:

«Згідно даних КП «Спецкомбінат», на підставі наказу № 1 від 02.01.2008 р. «Про порядок проведення навчання і перевірки знань та цільового інструктажу з питань охорони праці, з підвищеною небезпекою» до початку роботи проводилось навчання працівників, які виконують роботи по копанню могил (інструктажі з охорони праці, цільові інструктажі по техніці безпеки, електробезпеки, пожежної безпеки, а також правил поведінки та дій при виникненні надзвичайної ситуації, надання першої медичної допомоги), був розроблений та затверджений порядок дій працівників КП «Спецкомбінат» при виявленні вибухонебезпечних предметів, відповідними наказами по підприємству вводилась заборона щодо проведення земляних робіт по копанню могил на окремих секторах до вирішення питання проведення обстеження таких секторів. При вступі на роботу працівники спеціалізованих бригад проходять первинний медичний огляд та повторний медичний огляд згідно «Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій», затвердженого наказом МОЗ України від 21.05.2007 № 246. Працівники забезпечені спецодягом та необхідним інструментом (у т.ч. металошукачами)» (мовою оригіналу).

- (87) Крім того, ДЕПАРТАМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 23.02.2026 № 590/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/745 від 24.02.2026) повідомив наступне:

«Виконавчий комітет міської ради в межах своїх повноважень приймає рішення в порядку передбаченому статтею 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», таке рішення набирає чинності з дня його офіційного опублікування. Відповідно ж до цієї статті акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку.

Згідно статті 5 Цивільного кодексу України акти цивільного законодавства регулюють відносини, які виникли з дня набрання ними чинності.

Таким чином, законодавець встановлює як строк початку дії нормативного акту органу місцевого самоврядування так і його припинення/призупинення. Отже строк дії у часі рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 25.12.2007 № 636 може бути обмежено або новим рішенням Виконавчого комітету щодо порушеного у рішенні №636 питання або ж рішенням суду.

...

В той же час, звертаємо Вашу увагу на той факт, що у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, в Україні введено воєнний стан. Статтею

З Указу визначено, що у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть вводитися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану. Більш того, наказом Мініреінтеграції від 12.04.2024 №108 місто Суми віднесено до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією (територія можливих бойових дій).

Слід зазначити, що Сумська міська територіальна громада, розташована на північному сході України поблизу державного кордону з російською федерацією, з початку збройної агресії РФ проти України функціонує в умовах підвищених безпекових ризиків. Протягом тривалого часу територія громади систематично зазнає ракетних ударів, атак безпілотними літальними апаратами та артилерійських обстрілів. За таких обставин не виключається наявність на території кладовищ вибухонебезпечних предметів, що зумовлює необхідність дотримання підвищених вимог безпеки під час виконання будь-яких робіт.

З урахуванням зазначених обставин, станом на сьогодні питання щодо скасування рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» не розглядалося. Інформація про визнання зазначеного рішення протиправним або таким, що не відповідає законодавству, не надходила, у зв'язку з чим його повторний розгляд не проводився. Повернення до розгляду зазначеного питання та можливе скасування рішення вбачається доцільним після стабілізації безпекової ситуації та припинення дії воєнного стану» (мовою оригіналу).

- (88) Разом з тим, Типове положення про ритуальну службу в Україні містить Примірний договір про надання ритуальних послуг, який укладається ритуальними службами із суб'єктами господарювання, які бажають надавати ритуальні послуги (додаток до пункту 8.2 Типового положення про ритуальну службу в Україні).
- (89) Згідно з розділом 3 «Обов'язки сторін» Примірного договору про надання ритуальних послуг Виконавець послуг, зокрема, зобов'язаний **при наданні послуги з копання могили** на кладовищі гарантувати збереження могил та намогильних споруд, інших елементів благоустрою могил, що розміщені поруч з новими похованнями, та відшкодовувати матеріальні збитки у разі їх пошкодження (підпункт 3.2.2 пункту 3.2 Примірного договору про надання ритуальних послуг).
- (90) При цьому, укладені КП «СПЕЦКОМБІНАТ» протягом 2020 – 2024 років та січня – квітня 2026 року із суб'єктами господарювання, які бажали надавати ритуальні послуги, договори про їх надання не містять положень щодо надання ними послуг з копання могил на кладовищах, розташованих в межах Сумської міської територіальної громади.
- (91) Натомість відповідно до пункту 3.2. договорів про надання ритуальних послуг, наданих КП «СПЕЦКОМБІНАТ» листами від 18.04.2025 № 01-04/187 (вх. № 70-01/1459 від 18.04.2025) та від 29.04.2026 № 01-04/241 (вх. Відділення № 70-01/1946 від 01.05.2026), виконавець послуг (суб'єкт господарювання, який виявив бажання надавати ритуальні послуги) зобов'язаний:

3.2.1. На підставі звернення осіб, які зобов'язалися поховати померлого, виготовляти та реалізовувати предмети ритуальної належності, якщо вони відповідають державним стандартам та затвердженій вартості.

3.2.2. **Виконавець повинен обладнати** в приміщенні в якому проводиться оформлення та оплата ритуальних послуг, передбачених цим договором, **інформаційний стенд, на якому розмістити** інформацію зазначену в абзацах 3-11 ст. 6 Типового положення про

ритуальну службу в Україні, про місце знаходження, режим роботи міської ритуальної служби та **правила оформлення договору – замовлення з міською ритуальною службою на відведення місця поховання та копання могили.**

- (92) За інформацією ФОП ТЕРСКИХ Н.І. (лист від 22.05.2025 № 22/5 (вх. Відділення № 70-01/1905 від 22.05.2025) та ПП «ЛОРД» (лист від 21.05.2025 № 21/1 (вх. Відділення № 70-01/1882 від 21.05.2025) останні надають лише послугу з оформлення договору – замовлення на організацію та проведення поховання; інші послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, не надаються у зв'язку з прийняттям ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ рішення від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста».
- (93) Слід зазначити, що чинне законодавство України у сфері ритуальних послуг не містить положень, відповідно до яких суб'єкту господарювання органом місцевого самоврядування надавалося б виключне право здійснювати надання певного виду ритуальних послуг в межах територіальної громади та, відповідно заборонялось іншим суб'єктам господарювання, які здійснюють господарську діяльність з надання ритуальних послуг в межах цієї ж громади, надавати такий вид ритуальних послуг.
- (94) Частиною першою статті 73 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що акти ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, прийняті в межах наданих їм повноважень, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.
- (95) Отже, ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ рішенням від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» надав ритуальній службі Сумської міської територіальної громади – КП «СПЕЦКОМБІНАТ» виключне право надавати послуги з копання могил на кладовищах міста.
- (96) Таким чином, у відповідності до діючого рішення 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» протягом 2022 – 2025 років та січня-квітня 2026 року надання послуг з копання могил на кладовищах, розташованих в межах міста Суми, здійснювалося лише КП «СПЕЦКОМБІНАТ».

6. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА

- (97) Надання ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ Рішенням № 636 КП «СПЕЦКОМБІНАТ» виключного права надавати послуги з копання могил на кладовищах міста Суми могли призвести до усунення конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, зокрема копання могили, унаслідок створення переваг для цього суб'єкта господарювання, які поставили його у привілейоване становище стосовно інших суб'єктів господарювання, що надають аналогічну послугу та є конкурентами на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг.
- (98) Під усуненням конкуренції мається на увазі можливість настання негативних наслідків, що полягають у зміні об'єктивно існуючих факторів, які обумовлюють інтенсивність конкуренції та можливість учасників ринку конкурувати між собою на рівних умовах.

- (99) Унаслідок змін у стані конкуренції на зазначеному ринку ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ були створені сприятливі умови для окремого суб'єкта господарювання (КП «СПЕЦКОМБІНАТ»), в той час як для інших суб'єктів господарювання ці умови залишалися незмінними.
- (100) Отже, окремо визначений суб'єкт господарювання (КП «СПЕЦКОМБІНАТ») мав переваги над іншими не завдяки власним досягненням, що є основною ознакою економічної конкуренції, а внаслідок дії зовнішніх факторів, одним із яких є вплив органу місцевого самоврядування (ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ) у вигляді прийняття Рішення № 636, що, в свою чергу, мало негативний вплив на конкуренцію на ринку ритуальних послуг з копання могил, оскільки суб'єкти господарювання, які надають аналогічну з КП «СПЕЦКОМБІНАТ» послугу, були обмежені у можливості провадити господарську діяльність на рівних з ним умовах, адже за змістом Рішення № 636 вони були позбавлені можливості виконувати роботи з копання могил на кладовищах міста Суми.
- (101) Частиною першою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» обумовлено, що державна політика у сфері розвитку економічної конкуренції та обмеження монополізму в господарській діяльності, здійснення заходів щодо демонополізації економіки, фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної та іншої підтримки суб'єктів господарювання, які сприяють розвитку конкуренції, здійснюється органами державної влади, органами місцевого самоврядування та органами адміністративно-господарського управління та контролю.
- (102) За умовами частини другої цієї ж статті суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (103) Відтак, дії ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, які полягають у визначенні рішенням від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» КП «СПЕЦКОМБІНАТ» виключним надавачем послуг з копання могил на кладовищах, розташованих в межах Сумської міської територіальної громади, внаслідок чого цьому суб'єкту господарювання надано переваги, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів могли негативно вплинути на конкуренцію, а отже, не відповідали вимогам частини другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (104) Частиною першою статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.
- (105) Відповідно до абзацу сьомого частини другої цієї ж статті антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю визнається надання окремим суб'єктам господарювання або групам суб'єктів господарювання пільг чи інших переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів, що призводить або може призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

- (106) Згідно з пунктом 3 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (107) Ураховуючи викладене, дії ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, які полягають у визначенні рішенням від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» КП «СПЕЦКОМБІНАТ» виключним надавачем послуг з копання могил на кладовищах, розташованих в межах Сумської міської територіальної громади, внаслідок чого цьому суб'єкту господарювання надано переваги, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 3 статті 50 та абзацом сьомим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, що стосуються надання окремому суб'єкту господарювання переваг, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів, що може призвести до усунення конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, в частині послуг з копання могили.

7. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (108) Відділенням листом від 15.05.2026 № 70-02/3589є ВИКОНАВЧОМУ КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ надіслано копію подання з попередніми висновками у Справі, який відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення за R067173483195 вручений 21.05.2026 представнику за довіреністю.
- (109) ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ листом від 05.06.2026 № 2019/05.01-18 (вх. Відділення № 70-01/2569 від 05.06.2026) надано заперечення до Подання, зокрема зазначено наступне:

«у пункті 43 попередніх висновків зазначено, що законодавство не передбачає для суб'єктів господарювання - учасників ринку ритуальних послуг заборон щодо надання окремих видів ритуальних послуг, зокрема послуги з копання могили.

Водночас наведений висновок не враховує особливостей правового режиму функціонування кладовищ, специфіки виконання земляних робіт на їх території, а також обставин, пов'язаних із забезпеченням безпеки населення та працівників в умовах воєнного стану.

Відповідно до статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Органи місцевого самоврядування при здійсненні своїх повноважень зобов'язані виходити насамперед із необхідності забезпечення безпеки населення та захисту життя і здоров'я громадян.

Проведення робіт з копання могил безпосередньо пов'язане із виконанням земляних робіт на території кладовищ. У разі наявності вибухонебезпечних предметів або інших небезпечних факторів такі роботи створюють реальну загрозу життю та здоров'ю осіб, які їх виконують, а також відвідувачів кладовищ.

Відповідно до рішення Сумської міської ради від 28.11.2007 № 973-МР «Про Порядок утримання кладовищ та функціонування місць поховань в місті Суми» міські кладовища є об'єктами комунальної власності та перебувають у господарському віданні КП «Спецкомбінат» Сумської міської ради.

Рішення Виконавчого Комітету Сумської міської ради від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» було прийнято на виконання рекомендацій комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, оформлених протоколом від 19.11.2007 № 22.

Підставою для розгляду зазначеного питання стало звернення КП «Спецкомбінат» СМР щодо неможливості укладення договорів із суб'єктами господарювання на виконання робіт з копання ям для здійснення поховань через відсутність підтвердження безпечного стану земельних ділянок та необхідність їх попереднього обстеження на наявність вибухонебезпечних предметів.

Таким чином, рішення виконавчого комітету було спрямоване не на обмеження конкуренції, а на запобігання виникненню загрози життю та здоров'ю громадян і працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки.

...

Сумська міська територіальна громада розташована безпосередньо поблизу державного кордону з російською федерацією та протягом тривалого часу систематично зазнає ракетних ударів, атак безпілотних літальних апаратів та артилерійських обстрілів.

За таких обставин не виключається наявність на території кладовищ вибухонебезпечних предметів, уламків боєприпасів та інших небезпечних предметів, що створюють підвищені ризики під час виконання будь-яких земляних робіт.

Саме тому організація робіт з копання могил на території кладовищ повинна здійснюватися з дотриманням підвищених вимог безпеки та під постійним контролем балансоутримувача кладовищ.

КП «Спецкомбінат» СМР забезпечує проходження працівниками відповідного навчання та інструктажів з охорони праці, пожежної безпеки, цивільного захисту, дій у разі виявлення вибухонебезпечних предметів, проходження медичних оглядів, забезпечення спеціальним одягом та обладнанням.

Підприємством затверджено порядок дій працівників у разі виявлення вибухонебезпечних предметів, а також запроваджувались обмеження щодо проведення земляних робіт відповідного обстеження.

Натомість допуск до виконання зазначених робіт сторонніх осіб або працівників інших суб'єктів господарювання створює неконтрольований ризик для життя та здоров'я людей.

Орган місцевого самоврядування та КП «Спецкомбінат» СМР не мають правових механізмів контролю за проходженням такими особами спеціального навчання, інструктажів, медичних оглядів та дотриманням вимог охорони праці і цивільного захисту.

Відтак визначення виконавця робіт з копання могил комунального підприємства у таких умовах є обґрунтованим заходом, спрямованим на забезпечення публічного інтересу та безпеки громадян, а не способом усунення або обмеження конкуренції.

При цьому матеріали справи не містять доказів того, що будь-який інший суб'єкт господарювання на момент прийняття рішення виконавчого комітету фактично здійснював або був спроможний здійснювати такі роботи із забезпеченням необхідного рівня безпеки» (мовою оригіналу).

(110) Зазначені заперечення спростовуються наступним.

- (111) Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.
- (112) Відповідно до частини шостої статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу» для організації (утворення), будівництва, утримання в належному стані та охорони місць поховання сільські, селищні, міські ради можуть створювати спеціалізовані комунальні підприємства.
- (113) У відповідності до частини першої статті 9 Закону України «Про поховання та похоронну справу» ритуальні служби - спеціалізовані комунальні підприємства, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом, з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, передбаченим пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону.
- (114) Згідно з частиною першою статті 10 Закону України «Про поховання та похоронну справу» надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється **ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності**.
- (115) За положеннями частин першої та другої статті 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу» особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідчення про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право **вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг**. Ритуальні послуги надаються за плату згідно з договором-замовленням, крім випадків, передбачених законом.
- (116) У відповідності до пункту 4 Необхідного мінімального переліку вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг здійснюється ритуальними службами або за договором про надання ритуальних послуг суб'єктами господарювання інших форм власності.
- (117) До Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, належать, зокрема, послуги копання могили.
- (118) За положеннями абзаців першого та другого пункту 8 Необхідного мінімального переліку вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення **замовник має право вибрати виконавця послуг серед суб'єктів господарювання, які уклали договори про надання ритуальних послуг**. Інформація про виконавців послуг доводиться до відома замовника до моменту укладання договору-замовлення.
- (119) Згідно з розділом 3 «Обов'язки сторін» Примірного договору про надання ритуальних послуг Виконавець послуг, зокрема, зобов'язаний **при наданні послуги з копання могили** на кладовищі гарантувати збереження могил та намогильних споруд, інших елементів благоустрою могил, що розміщені поруч з новими похованнями, та відшкодовувати матеріальні збитки у разі їх пошкодження (підпункт 3.2.2 пункту 3.2 Примірного договору про надання ритуальних послуг).
- (120) Отже, жодним нормативно-правовим актом не передбачено право органу місцевого самоврядування визначати суб'єктів господарювання, у яких перебувають у

господарському віданні кладовища, виключним надавачем послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, зокрема, послуг з копання могил на кладовищах.

- (121) Також ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ з заперечення зазначено наступне:

«Також відсутні докази того, що прийняте рішення призвело або могло призвести до недопущення, усунення чи суттєвого обмеження конкуренції на відповідному ринку» (мовою оригіналу).

- (122) Зазначені заперечення спростовуються наступним.

- (123) В Поданні зазначено, що КП «СПЕЦКОМБІНАТ» протягом 2022 – 2025 та поточного періоду 2026 року було укладено договори з різними суб'єктами господарювання про надання ритуальних послуг.

- (124) За інформацією ФОП ТЕРСКИХ Н.І. (лист від 22.05.2025 № 22/5 (вх. Відділення № 70-01/1905 від 22.05.2025) та ПП «ЛОРД» (лист від 21.05.2025 № 21/1 (вх. Відділення № 70-01/1882 від 21.05.2025) останні надають лише послугу з оформлення договору – замовлення на організацію та проведення поховання; інші послуги, передбачені Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, не надаються у зв'язку з прийняттям ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ рішення від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста».

- (125) Таким чином, визначення ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ КП «СПЕЦКОМБІНАТ» виключним надавачем послуг з копання могил на кладовищах, розташованих в межах Сумської міської територіальної громади позбавило можливості інших суб'єктів господарювання, які надають аналогічну з КП «СПЕЦКОМБІНАТ» послугу, провадити господарську діяльність на рівних з ним умовах, адже за змістом Рішення № 636 вони були позбавлені можливості виконувати роботи з копання могил на кладовищах міста Суми.

- (126) Разом з тим варто зазначити, що норма статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визнає порушенням законодавства про захист економічної конкуренції вказані в ній дії (бездіяльність) не лише в разі призведення ними до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції, а й у разі можливості (імовірності) настання негативних наслідків, тобто можливості такого призведення.

- (127) Також ВИКОНАВЧИМ КОМІТЕТОМ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ з заперечення зазначено наступне:

«Щодо твердження про те, що КП «Спецкомбінат» СМР протягом тривалого часу не проводить обстеження, передбачені рішенням виконавчого комітету Сумської міської ради від 25. 12.2007 № 636, слід зазначити, що КП «Спецкомбінат» СМР є окремою юридичною особою, яка відповідно до вимог законодавства України самостійно здійснює господарську діяльність, має самостійний баланс, рахунки та несе відповідальність за організацію власної виробничої діяльності, виконання вимог законодавства з охорони праці, техногенної безпеки та інших обов'язкових вимог.

Відтак питання щодо фактичного здійснення підприємством тих чи інших організаційних, виробничих або технічних заходів належить до сфери господарської діяльності самого підприємства та має оцінюватися з урахуванням його правового статусу як самостійного суб'єкта господарювання.

При цьому навіть у випадку встановлення окремих недоліків у діяльності КП «Спецкомбінат» СМР такі обставини самі по собі не можуть свідчити про

неправомірність рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 25.12.2007 № 636» (мовою оригіналу).

- (128) Зазначені заперечення спростовуються наступним.
- (129) Предметом розгляду Справи є правомірність дій ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ по прийняттю рішення, яким КП «СПЕЦКОМБІНАТ» виключним надавачем послуг з копання могил на кладовищах, розташованих в межах Сумської міської територіальної громади, внаслідок чого цьому суб'єкту господарювання надано переваги, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів, а не питання проведення останнім обстеження кладовищ. Відтак в рамках розгляду Справи не надавалась оцінка діям КП «СПЕЦКОМБІНАТ».
- (130) Отже, враховуючи вищевикладене, зазначені заперечення ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ не спростовують висновків Відділення щодо факту вчинення ним порушення вимог законодавства про захист економічної конкуренції, що ґрунтується на матеріалах справи № 5/03-90-25.

8. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ

- (131) Таким чином, доказами, зібраними у справі № 5/03-90-25, доводиться, а дослідженням усієї сукупності фактів, що об'єктивно могли вплинути на поведінку Відповідача, не спростовується висновок адміністративної колегії Відділення про те, що дії ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, які полягають у визначенні рішенням від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» КП «СПЕЦКОМБІНАТ» виключним надавачем послуг з копання могил на кладовищах, розташованих в межах Сумської міської територіальної громади, внаслідок чого цьому суб'єкту господарювання надано переваги, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 3 статті 50 та абзацом сьомим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, що стосуються надання окремому суб'єкту господарювання переваг, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів, що може призвести до усунення конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, в частині послуг з копання могили.
- (132) За нормою частини третьої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 № 291/5482 (зі змінами), пунктом 4 розділу VIII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати дії ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (ідентифікаційний код юридичної особи *інформація, доступ до якої обмежено*; місцезнаходження: *інформація, доступ до якої обмежено*), які полягають у визначенні рішенням від 25.12.2007 № 636 «Про тимчасові обмеження щодо виконання робіт по копанню ям для здійснення поховань на кладовищах міста» КП «СПЕЦКОМБІНАТ» виключним надавачем послуг з копання могил на кладовищах, розташованих в межах Сумської міської територіальної громади, внаслідок чого цьому суб'єкту господарювання надано переваги, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 3 статті 50 та абзацом сьомим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних дій органу місцевого самоврядування, що стосуються надання окремому суб'єкту господарювання переваг, які ставлять його у привілейоване становище стосовно конкурентів, що може призвести до усунення конкуренції на ринку ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, в частині послуг з копання могили.

2. Зобов'язати ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (ідентифікаційний код юридичної особи *інформація, доступ до якої обмежено*) припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене в пункті 1 резолютивної частини цього рішення, про що повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України з наданням копій підтверджуючих документів.

Про виконання пункту 2 резолютивної частини цього рішення повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у тримісячний строк з дня отримання рішення з наданням копій підтверджувальних документів.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК